

AGROVISJON

22. oktober 2010

EU sin landbrukspolitikk i stadig endring

Produksjonskvotane for mjølk i EU skal bort – kva kjem i staden?

Kva skjer med ordninga, eit bruk eit tilskot (pipetilskotet)

Bjørn Eidem
Ambassaderåd for Landbruk
EU-delegasjonen i Brussel

Hva er nytt i EU?

1. Lisboa-traktat

- Fast rådspresident (Rompuy)
- Høy representant (Ashton) og Utenriktjeneste
- Parlament – med likeverdige medbestemelse

Jerzy Buzek

2. Ny Kommisjon

- Dacian Cioloș – Ny CAP 2013 er viktigst

3. Øk krise (Nå statsfinansiell og €/EMU)

Dacian Ciolos
- Cap etter 2013!

Tajani – har overtatt etter Verheugen

Barnier har overtatt i indre marked og DG-en er frustrert.

Almunia i Competition

Dalli i Sanco

Paolo de Castro
Jerzy Buzek
Marit Paulsen
George Lyon
José Bové

Lyon Rapporten:

I denne sammenhengen er det også relevant å peke på §21 som tar opp behovet for å integre jordbrukspolitikken i den allmenne næringspolitiske strategiarbeidet EU2020,

miljømål og bygdeutviklingsmål

og *ikke minst*, § 29 som tar opp betydningen av at man får lokale markeder til å fungere, parallelt med regionale, nasjonale og internasjonale.

Klar holdning til urimelig forretningspraksis i dagligvarekjeden. Europaparlamentet anbefaler at det vurderes å opprette Ombudsmenn, på nasjonal basis eller på EU-nivå eller begge deler (§82).

CAP

1. Hva er nytt i EU?
2. Hva er vitsen?
3. Hva koster det?
4. Er det verdt det?
5. Hva vil skje med CAP?
6. Hva skjer med rammebetingelser for matmarkedet?

2. CAP. Hva er vitsen?

Gamle mål (Roma-traktaten):

- økt produktivitet i jordbruket,
- sikre levestandard til brukere (og i bygdesamfunnene)
- stabilisere markeder
- sikker forsyning til forbrukere til rimelige priser
- strategisk næring (esp)

Nye mål:

- Tverrvilkår: agronomisk drift, jord i hevd, miljø, forurensning, vann, arts mangfold, etc.
- Moderne mål (PG) kulturlandskap, turisme, kulturell identitet, kvalitetsproduksjon og –merking
- Klimamål: en del av løsningen, jordhevd/vern, pløying, drøvtyggere

2. CAP. Hva koster det?

*budsjett av 27.4. + EP Comagri/Mairead McGuinness

	2006	2007	B2010*	F2011*
Totalt EU budsjett (Mrd Euro)	118,6	119,6	141,5	142,6
CAP i % av total EU-budsjett	45,7 %	41,2 %	42 %	42 %
CAP budsjett (Mrd Euro)	54,2	49,3	59,4	59,9
Markedsintervensjon i % av CAP	14,9 %	11,4 %	7,4 %	5,9 %
dekoplet direktebetaling i % av CAP	29,4 %	61,3 %	56,4 %	61,8 %
annen direktebetaling i % av CAP	32,9 %	12,6 %	10,0 %	6,1 %
bygdeutvikling i % av CAP	22,0 %	25,1 %	26,2 %	26,2 %

2. CAP. Hva koster det?

Pipetilskuddet!

*budsjett av 27.4. + EP Comagri/Mairead McGuinness

	2006	2007	B2010*	F2011*
Totalt EU budsjett (Mrd Euro)	118,6	119,6	141,5	142,6
CAP i % av total EU-budsjett	45,7 %	41,2 %	42 %	42 %
CAP budsjett (Mrd Euro)	54,2	49,3	59,4	59,9
Markedsintervensjon i % av CAP	14,9 %	11,4 %	7,4 %	5,9 %
dekoplet direktebetaling i % av CAP	29,4 %	61,3 %	56,4 %	61,8 %
annen direktebetaling i % av CAP	32,9 %	12,6 %	10,0 %	6,1 %
bygdeutvikling i % av CAP	22,0 %	25,1 %	26,2 %	26,2 %

4. Er det verdt det?

I EU og Norge

2007

Totalt EU-budsjett

Total CAP (Mrd €) 50

Derav bygdeutvikling – Pilar 2 (Mrd €) 12

CAP - 0,39 % of GNP (EU 25)

RD - 0,10 % of GNP (EU 25)

Total norsk budsjettstøttet (Mrd nok) 10

Derav bygdeutvikling (Mrd nok) 1,1

Budsjettstøttet - 0,43 % of GNP (N)*

RD - 0,04 % of GNP (N)

2007 - Norway

- Budsjettstøtte 9,9 bn nok
- Inntektsgap 12,3 bn nok
- Skjermingstøtte* 8,6 bn nok

Norway 2007

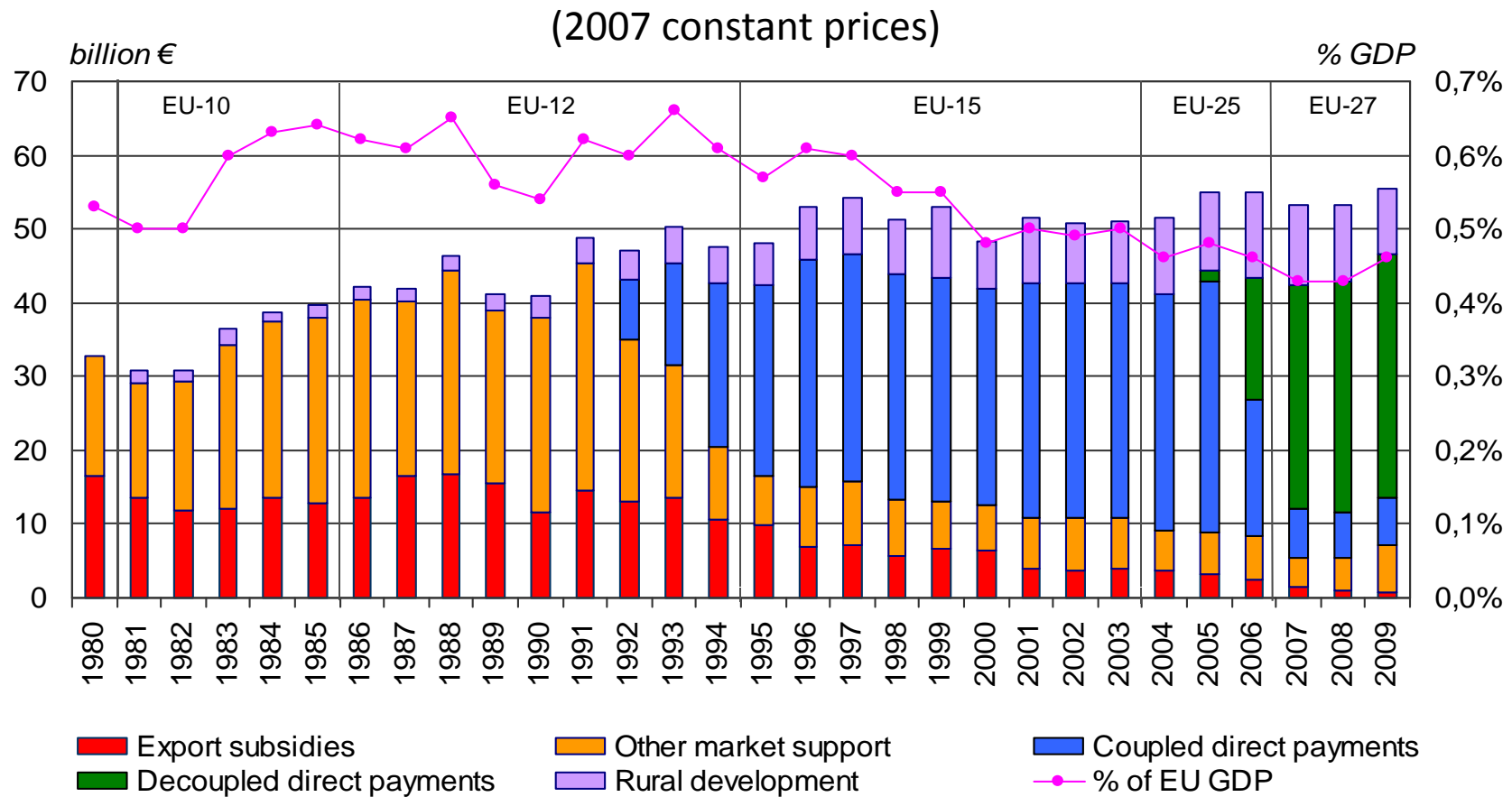
- **49 800** farms
- **13 700** farms with dairy cows
- **16 000** farms with sheep
- **61400** man-years employed
- **2,3 %** of national employment

- **GNP** = **2.277** bn nok
- **Total gov't exp** = **715** bn nok
- **Prod. value** = **31,4** bn nok
- **Budget farm support** = **9,9** bn nok
- **Market price support (PSE)** = **8,6** bn nok
- **Rural development (RD)** = **1,1** bn nok

- **49 900 farms**
- **61 400 man-years employed**
- **160 000 nok average farm income**
- **360 000 nok average industry & building income**

- **Subsidy by farmers (Agri income gap):**
 $200\ 000 \times 61\ 400 = 12,3\ \text{bn nok}$

CAP expenditure and CAP reform path

Source: European Commission - DG Agriculture and Rural Development

Hva med WTO?

EU2020

(+ Budsjettlekkasjen)

EU2020 strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst gjennom økt konkurransevne, produktivitet, sosial utjevning og økonomisk konvergens.

Fem felles hovedmål for EU og MS. **Sysselsetting** (75 %), **forskning** (3 % av BNP) og **energi** (20 % reduksjon CO2 (30 % på visse betingelser), 20 % økning andel fornybar og 20 % energieffektivisering). **Utdanning** gjennom reduksjon i skolefrafallet til under 10 % og økning i andelen som tar høyere utdanning eller **tilsvarende** til minst 40 %. **Fattigdomsreduksjon** som vil inngå i innsats for **sosial inkludering**. Målet er at 20 mill. innbyggere skal bringes ut av fattigdom eller eksklusjon basert på 3 indikatorer. Identifisering av nasjonale flaskehalser for vekst og forslag til løsninger i respektive **nasjonale reformprogram** er også en del av opplegget.

Nye signaler vedrørende budsjettreform og mulige endringer i CAP. Tre scenarier tegnes:

1- små endringer men tilnærming i satser for enkeltbrukstøtte og utfasing av historisk modell,

2 - gjennomgripende endringer basert på stammere måldefinisjon og målretting av virkemidler

3 – avvikling av tradisjonell CAP og innføring av rendyrkede miljø- og klimavirkemidler.

Alle i Brussel vet at alternativ 1 er det mest sannsynlige, men det kommer til å bli en interessant debatt før konklusjonene trekkes.

The long-term CAP perspective

- The general context of the CAP debate
 - The question about “P” in the CAP
 - The question about the "C" in the CAP
 - The debate about the two pillar structure of the CAP
- The post HC context of the CAP debate
 - Volatility in agricultural production and prices
 - Impact of the economic crisis on agriculture
 - Food security in the context of climate change and limited resources
- The institutional context of the CAP debate
 - New European Parliament and Commission
 - Lisbon Treaty
 - WTO prospects

The CAP beyond 2013

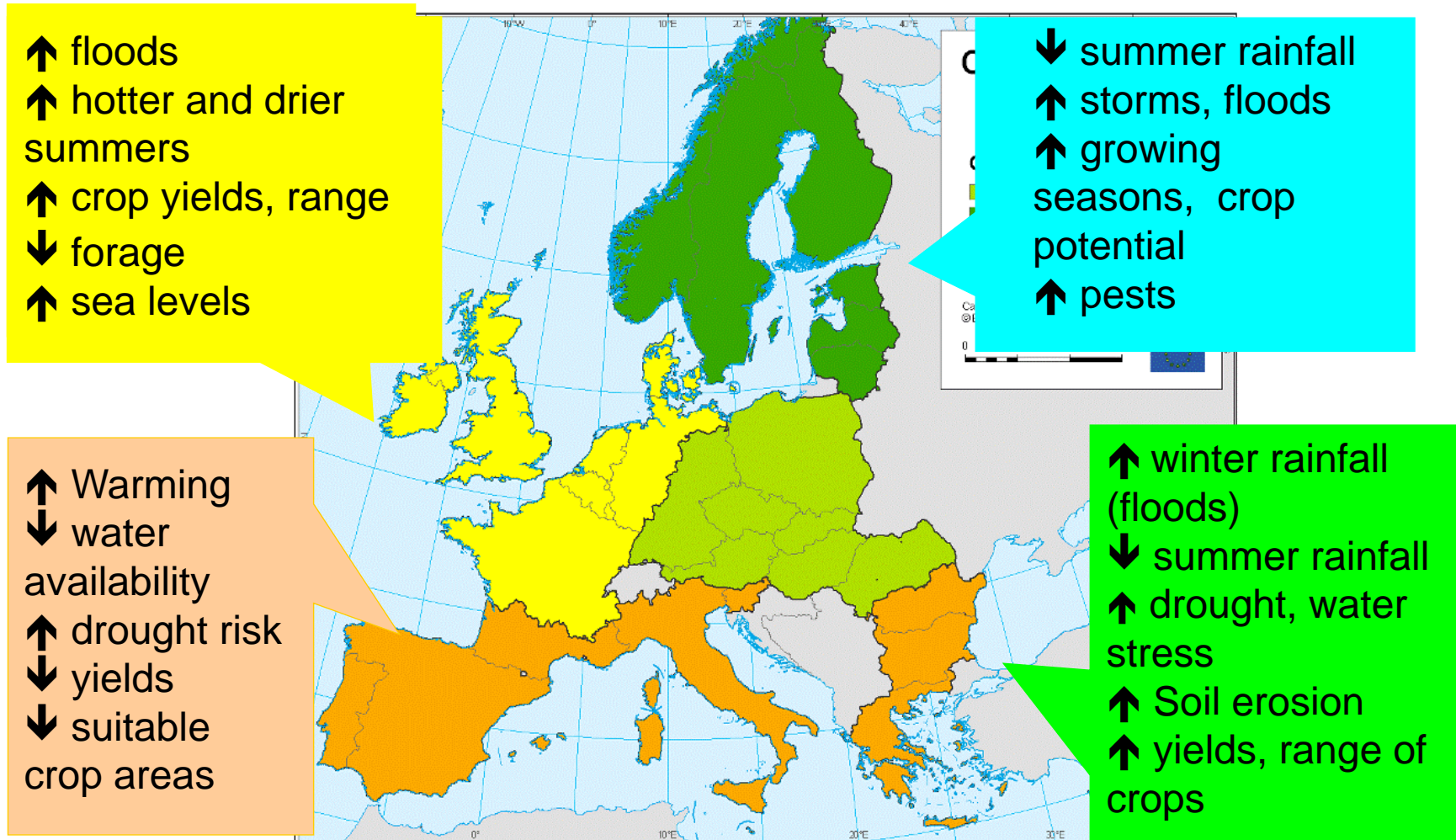
Policy tools

**Economic
crisis**

Budget

**Climate
change**

Hva med klima og miljø?

CAP etter 2013

Policy tools

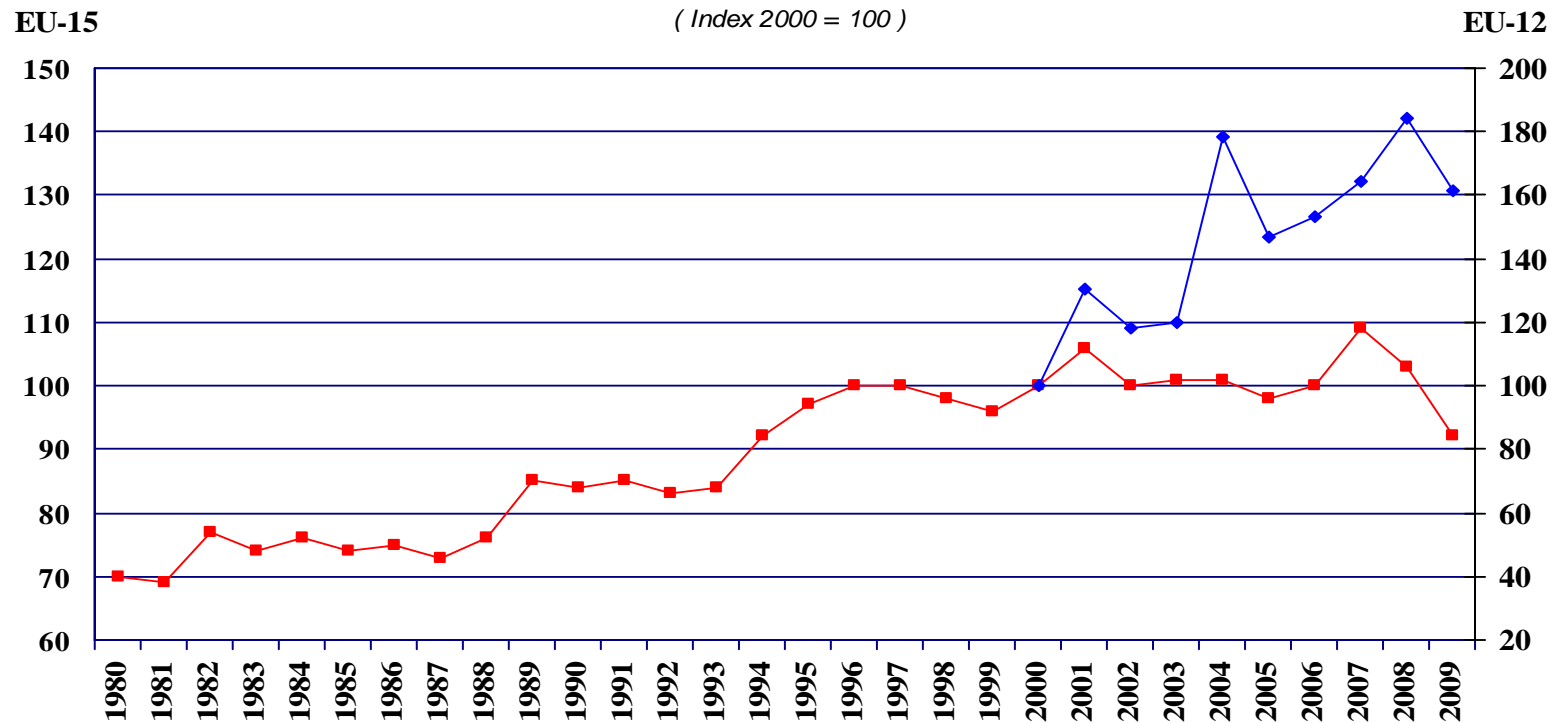
Økonomi-
krise

Budsjett

Klima-
endringer

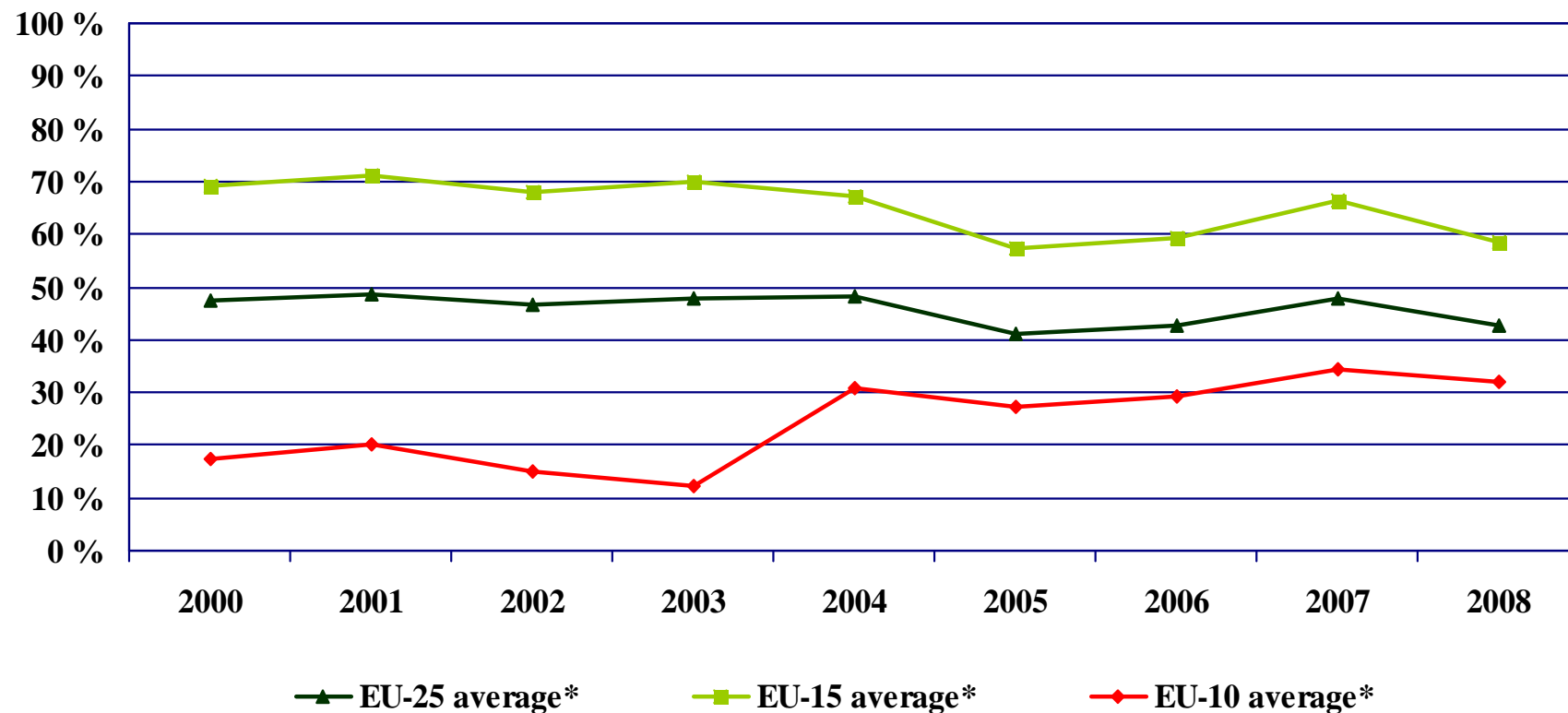
Utvikling i jordbruksinntekt i EU

(agricultural income/AWU in real terms)

Source: Eurostat

Utvikling i jordbrukernes inntekt i relasjon til gjennomsnittsinntekt

Source: European Commission - DG Agriculture and Rural Development, based on Eurostat data on national and agricultural accounts.

*EU-15 average calculated with: EL, ES, FR, IT, NL, AT, PT; EU-10 average calculated with: CZ, EE, HU, PL, SK; EU-25 average = EU-15 + EU-10 countries.

The CAP beyond 2013

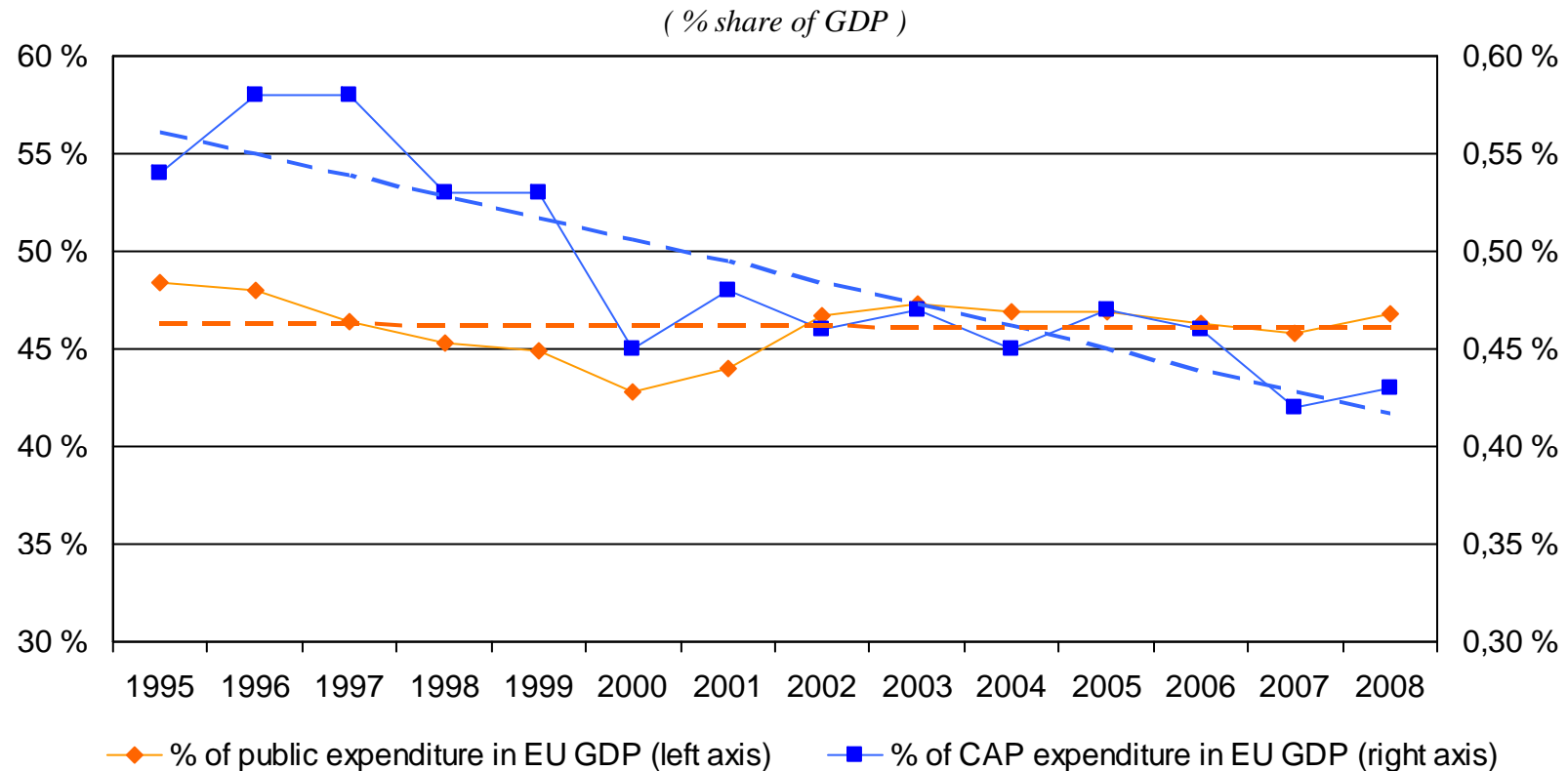
Policy tools

**Economic
crisis**

Budget

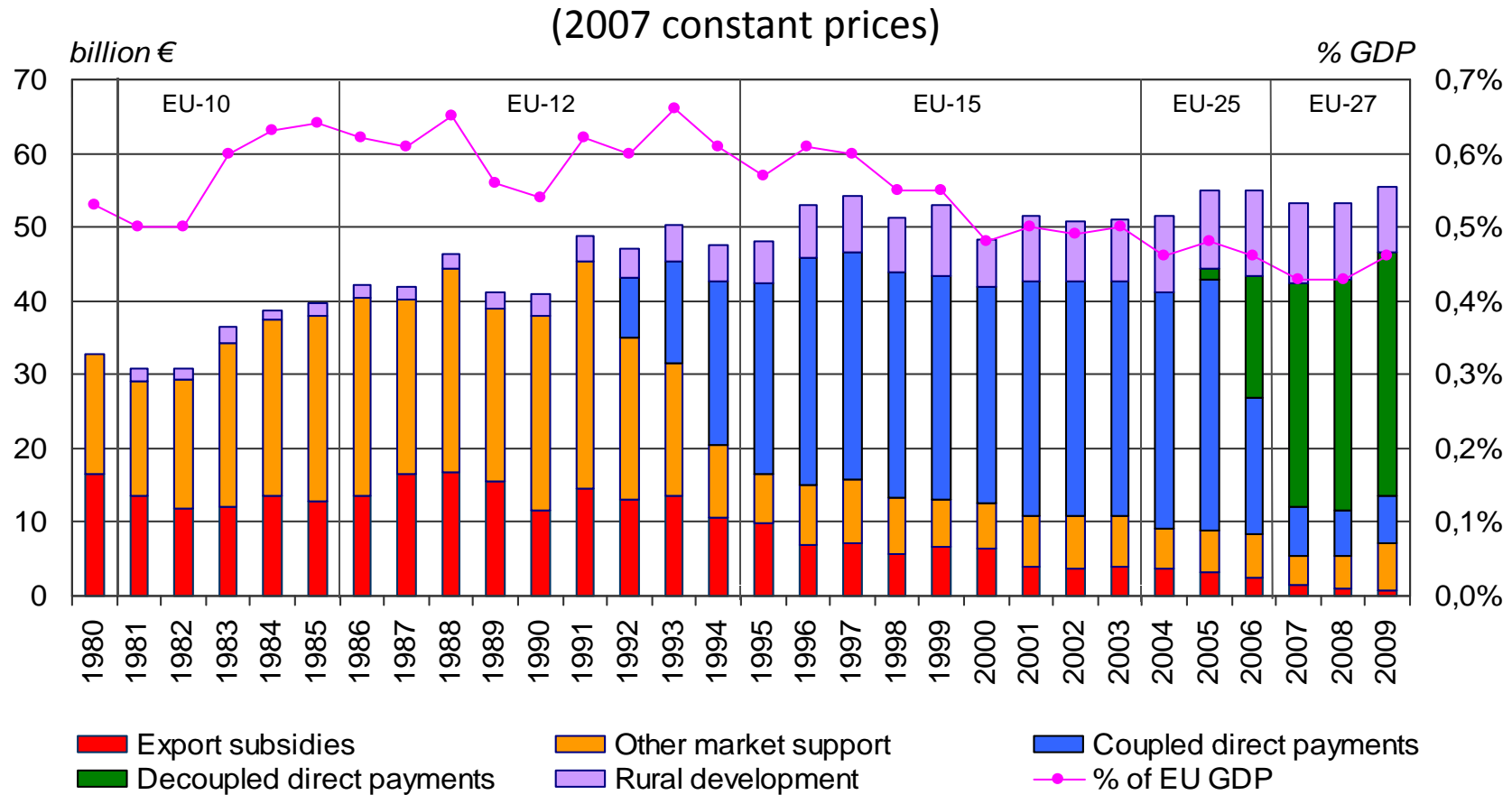
**Climate
change**

CAP budget trends in perspective

Source: European Commission – DG Agriculture and Rural Development

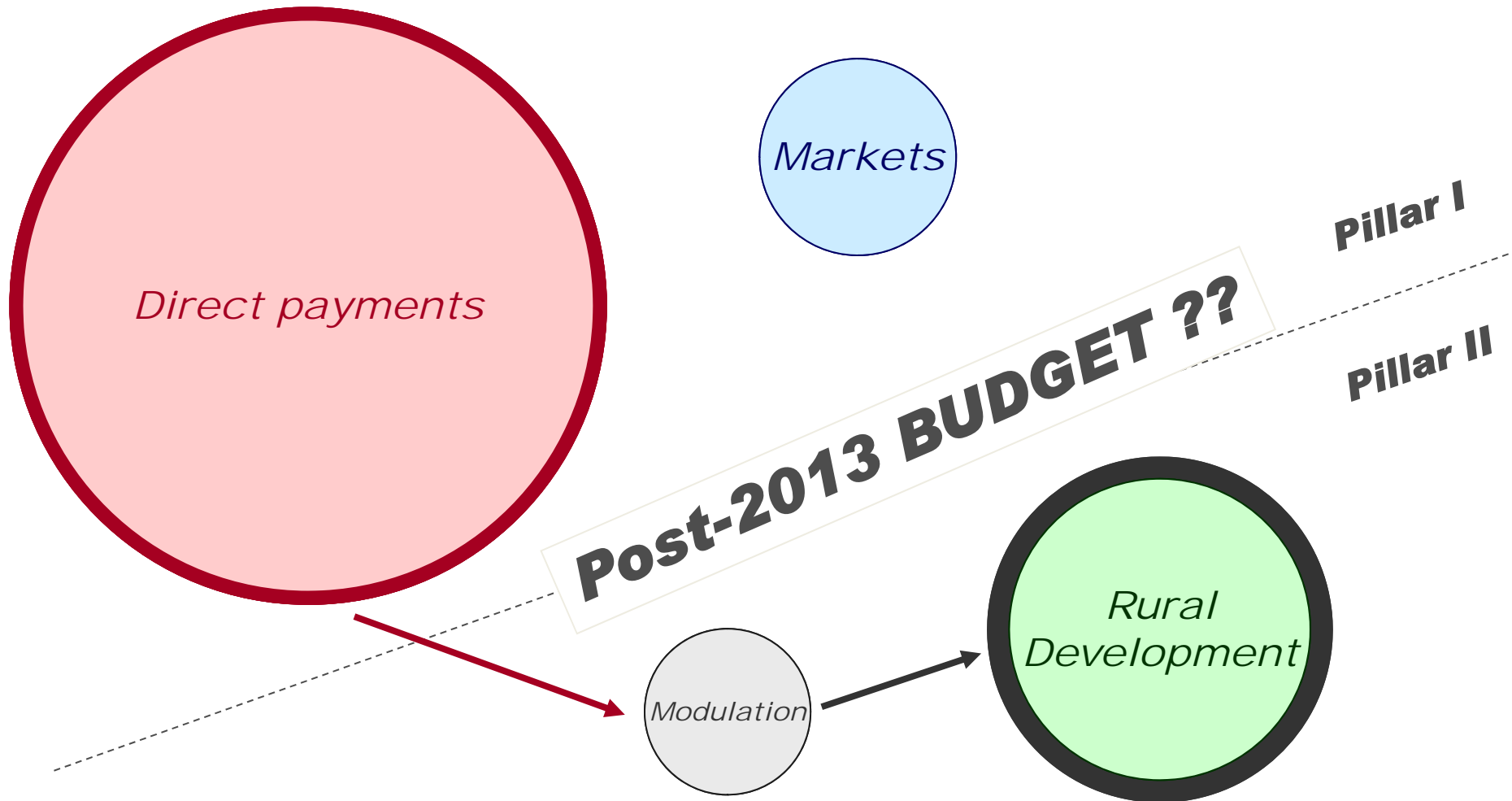
CAP expenditure and CAP reform path

Source: European Commission - DG Agriculture and Rural Development

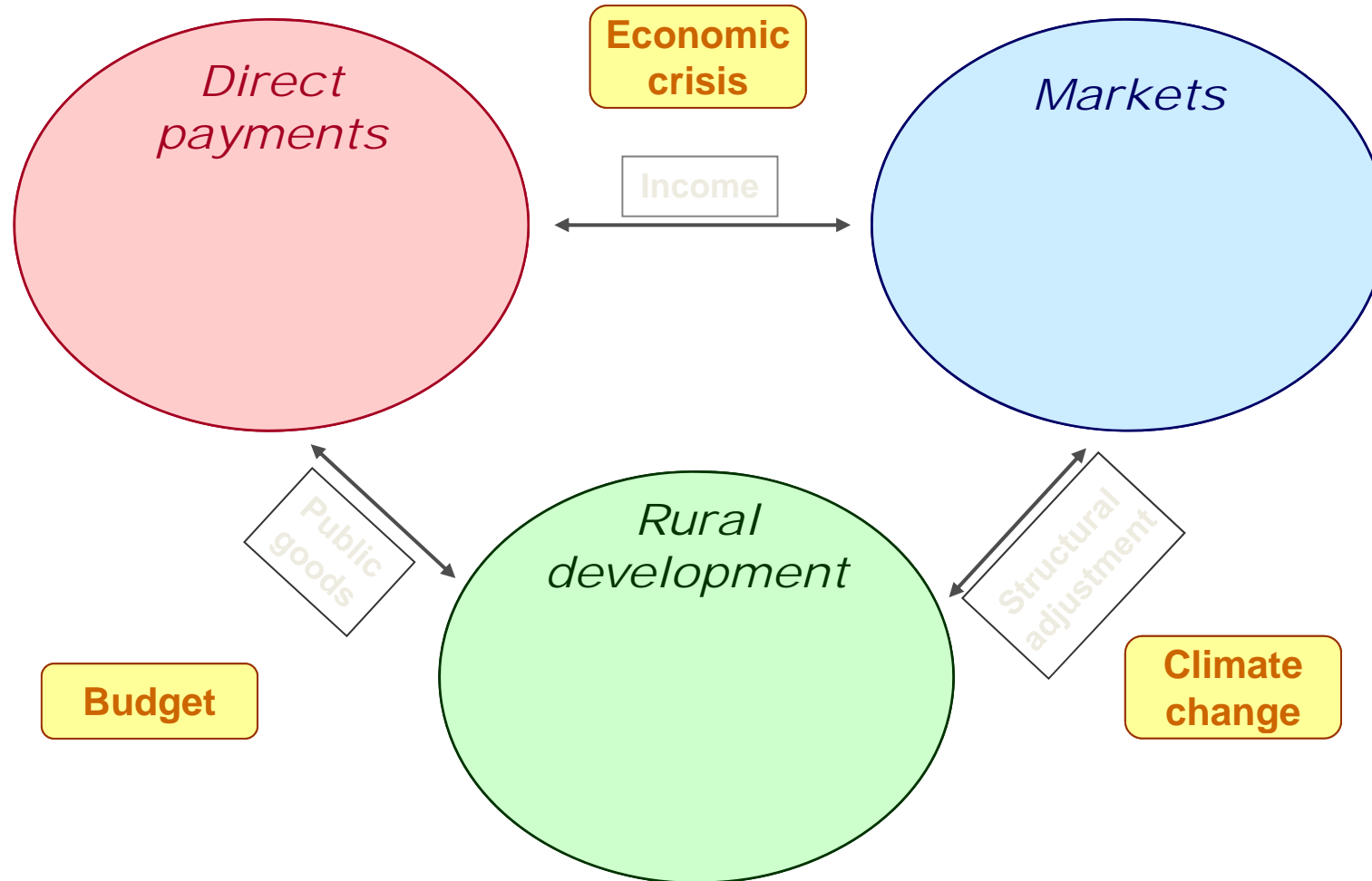
The CAP beyond 2013

Budget

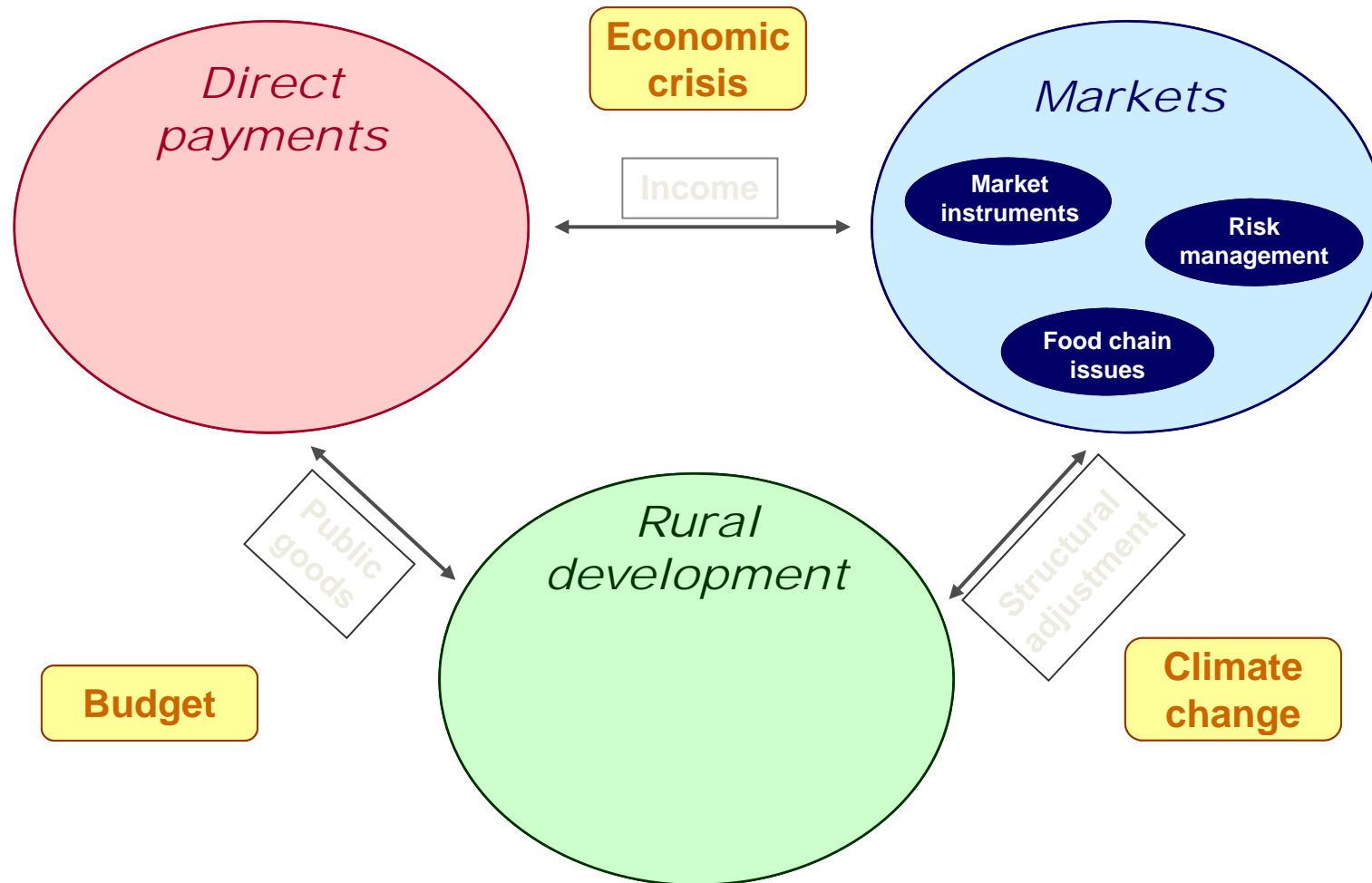
The CAP beyond 2013

Policy tools

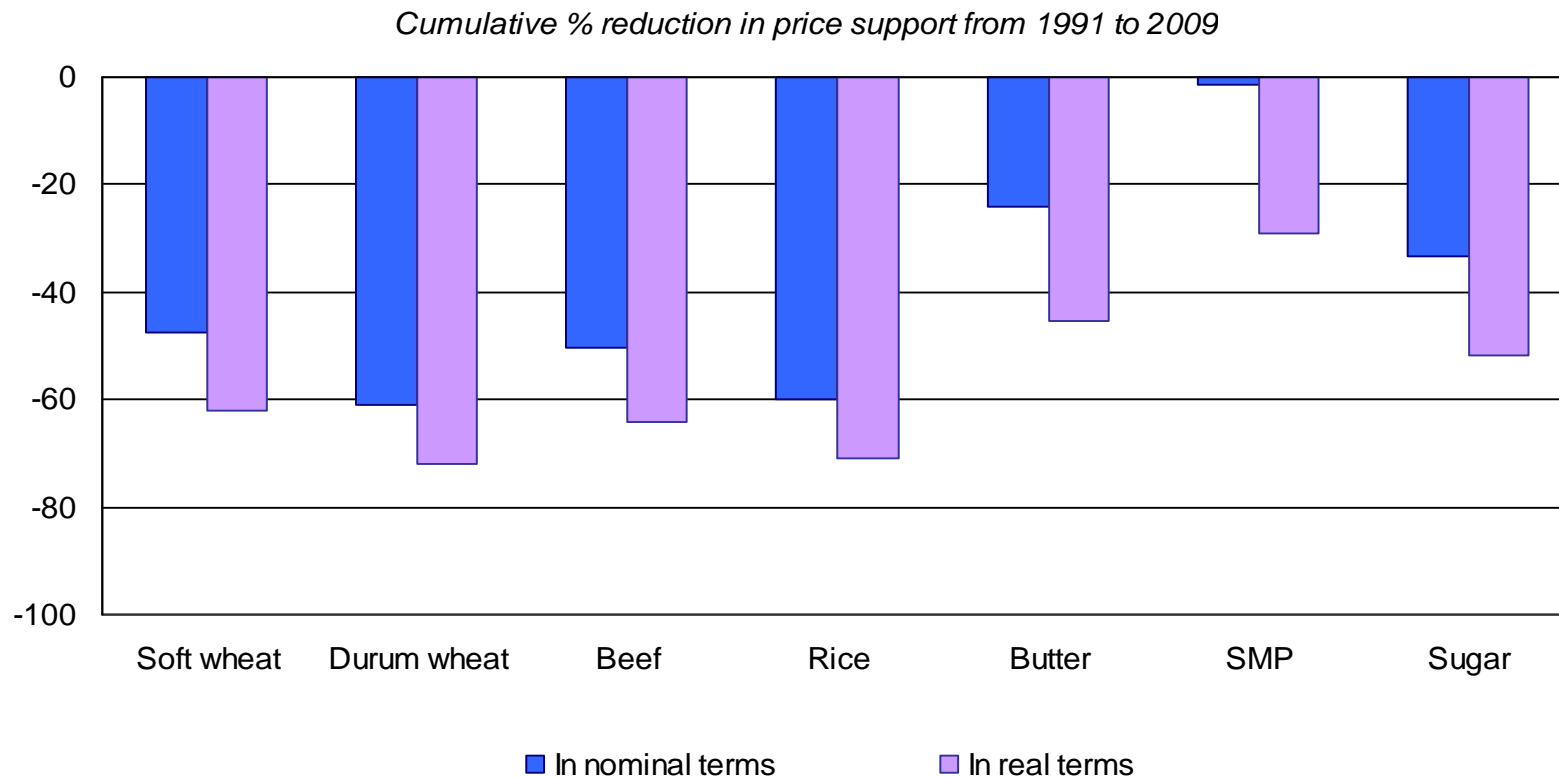

The CAP beyond 2013

Policy tools

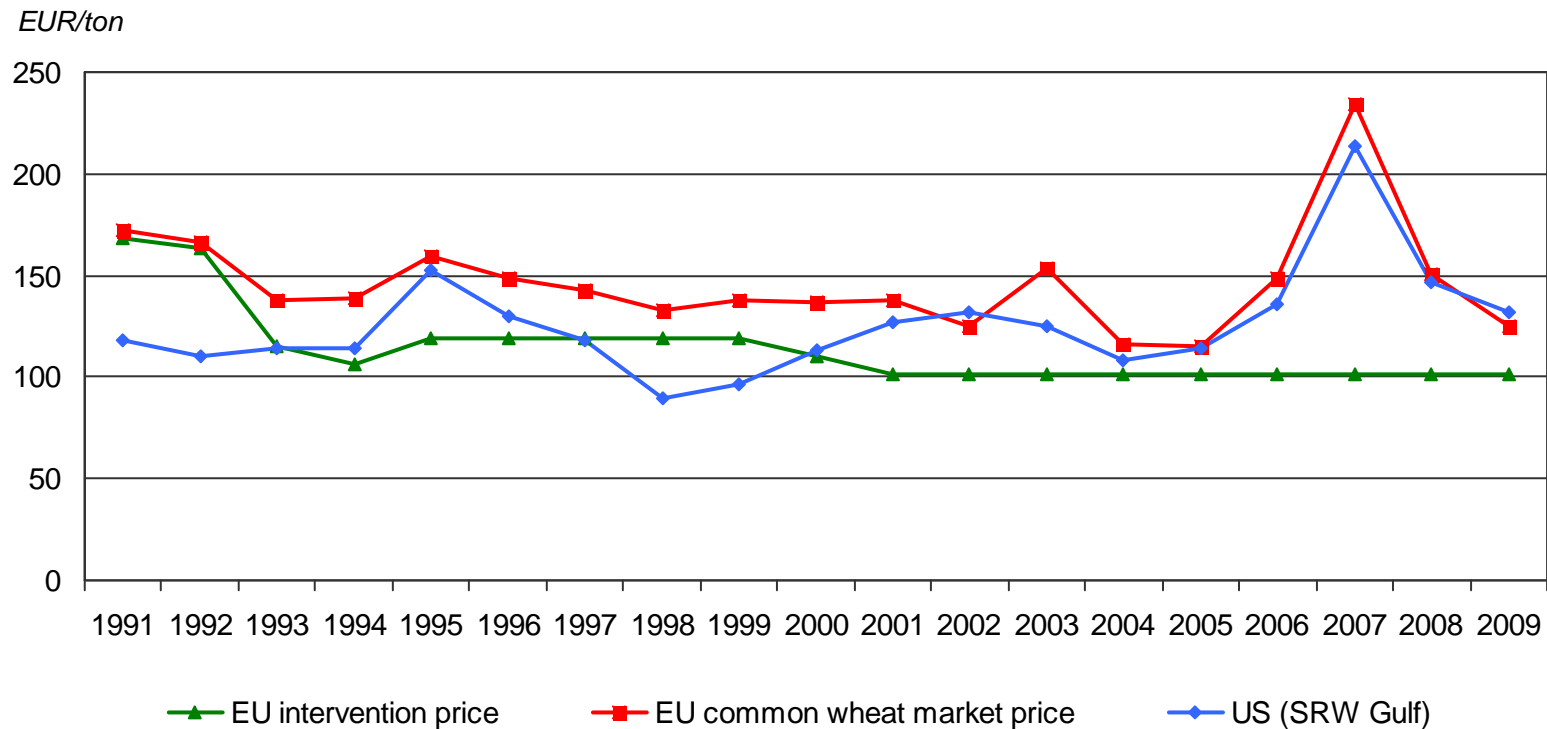

Reduksjon i EUs markedsprisstøtte, med resultat at EUs priser nærmer seg VM

Source: European Commission - DG Agriculture and Rural Development

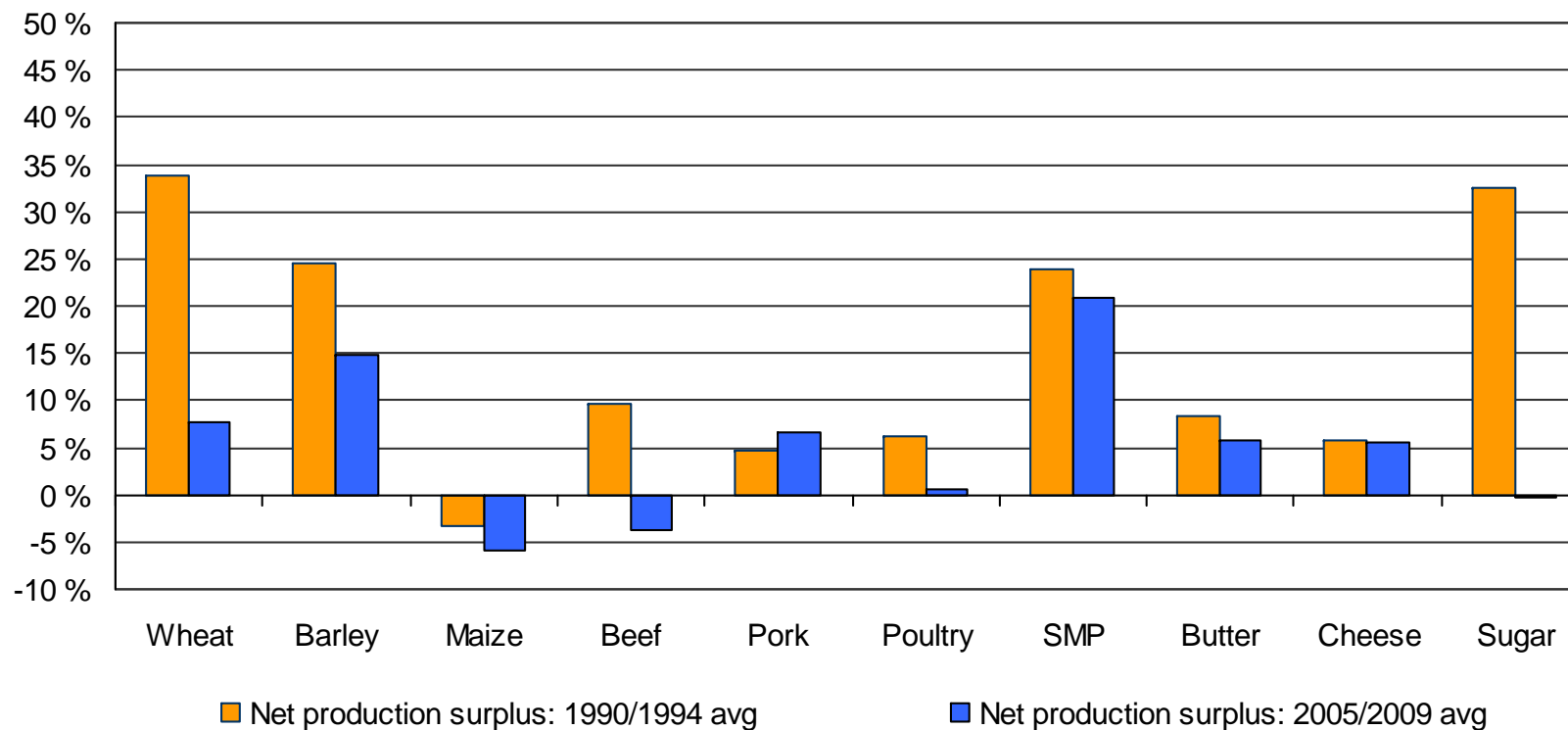
Utvikling i markedsprisstøtten rolle i EU support prices - wheat

Sources: European Commission - DG Agriculture and Rural Development and World Bank

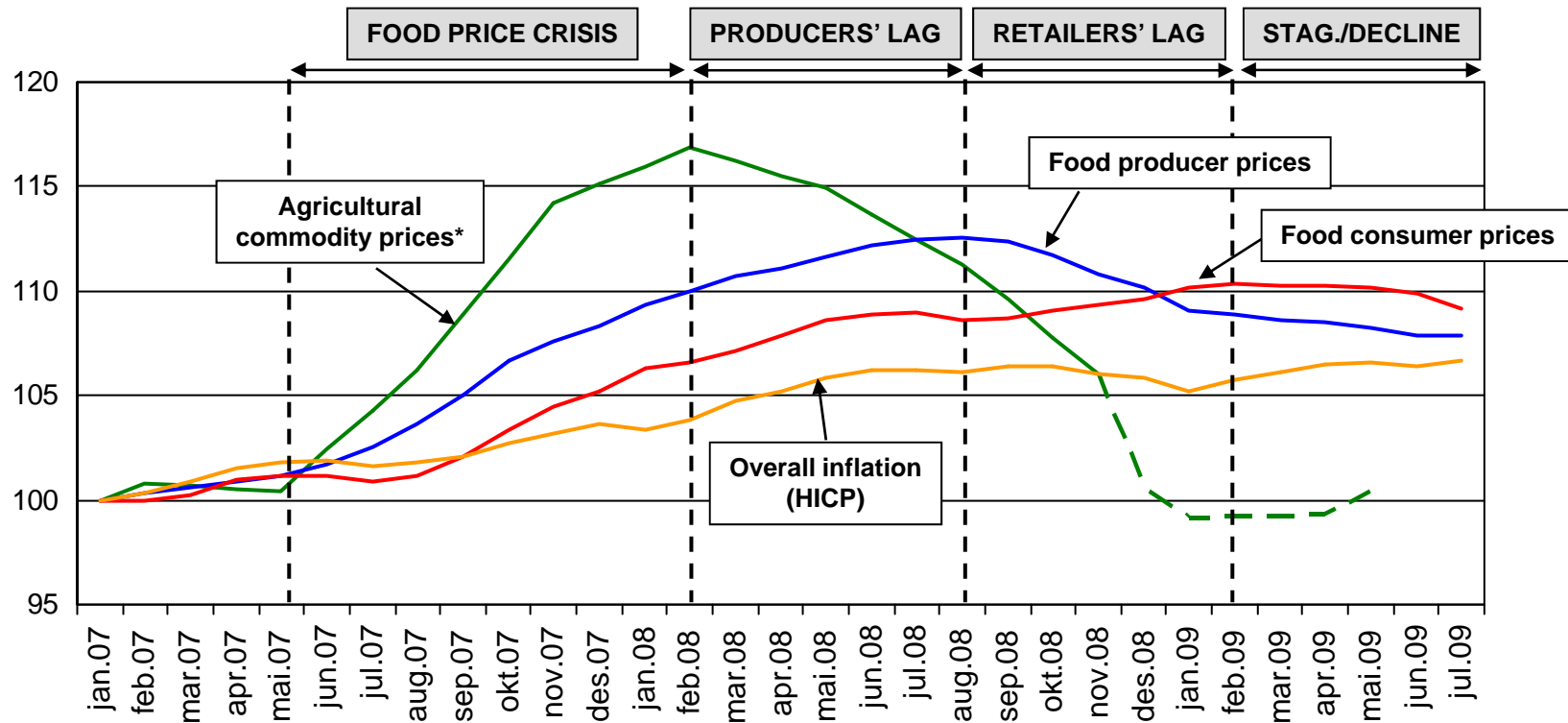
CAP reform og virkning på EUs overskuddsproduksjon

Production as % of consumption

Sources: European Commission – Eurostat and DG Agriculture and Rural Development

Short-term price evolution along the food supply chain

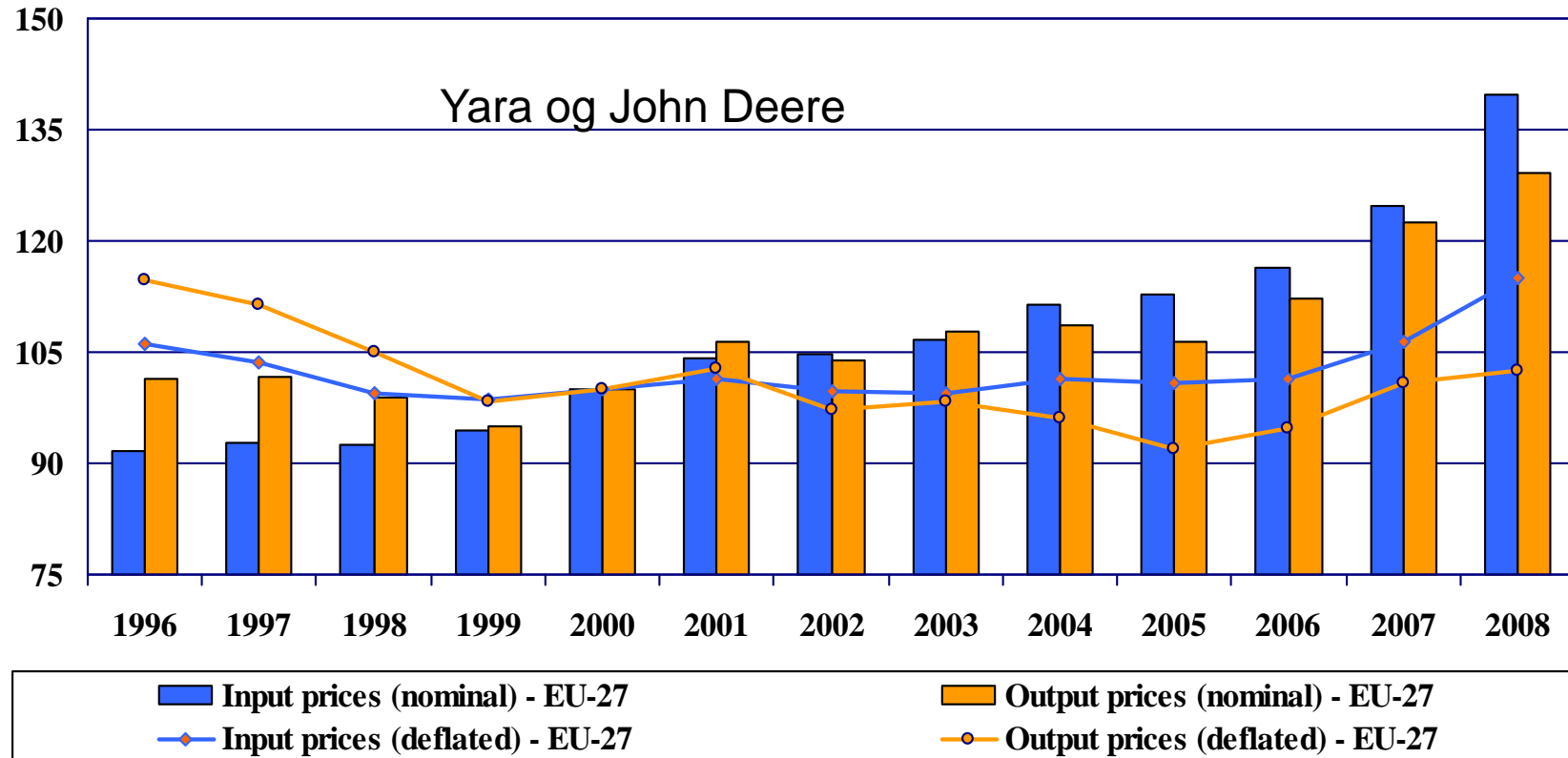

* Quarterly data for agricultural commodity price index; from January 2009, the index has been extrapolated based on price levels of major commodities available in Agriview's database

Source: European Commission – DG Economic and Financial Affairs, based on Eurostat and Agriview data

Prisutvikling for innsatsvarer sammenlignet med produktpriser til bonde

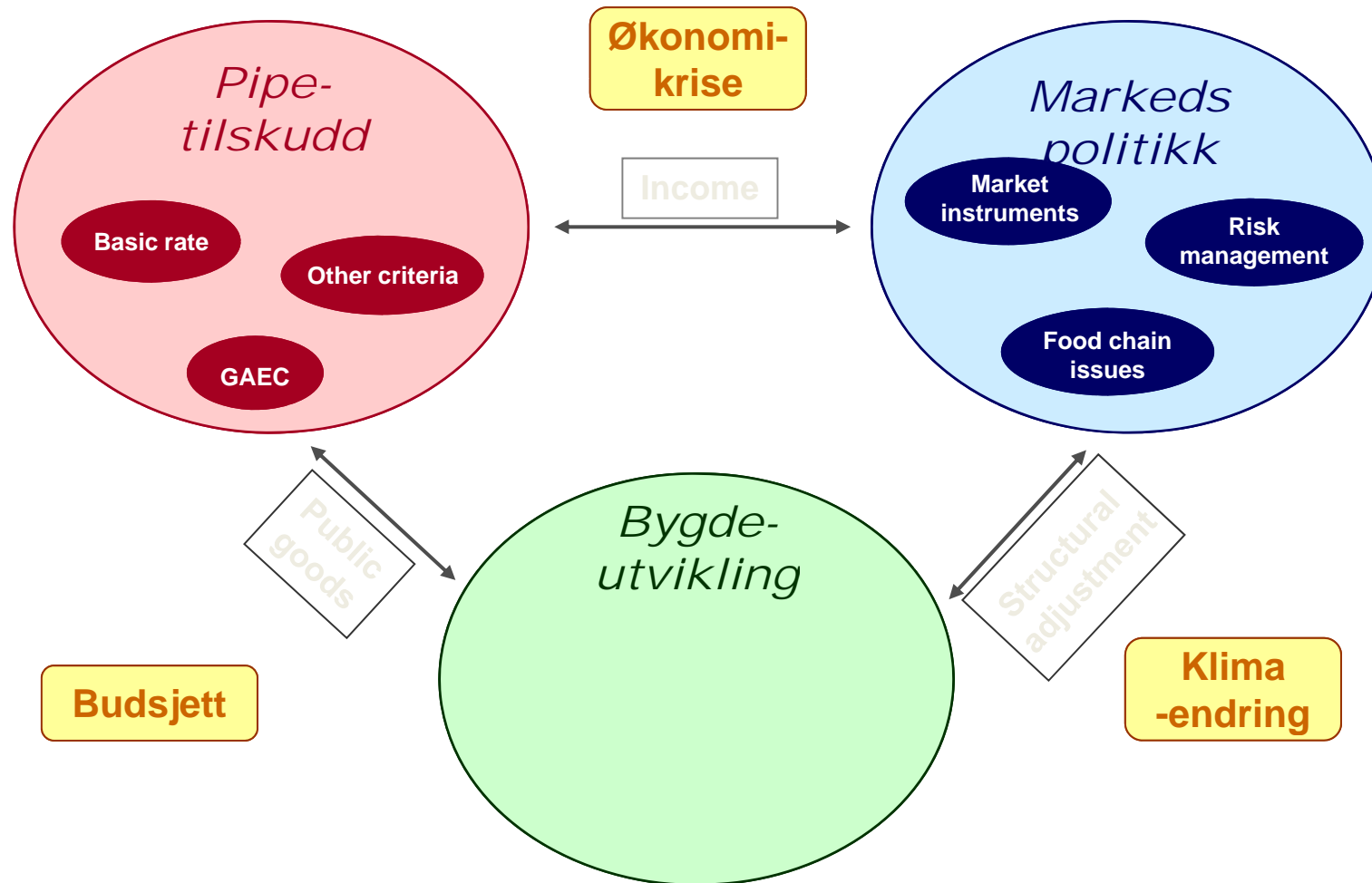
(2000 = 100)

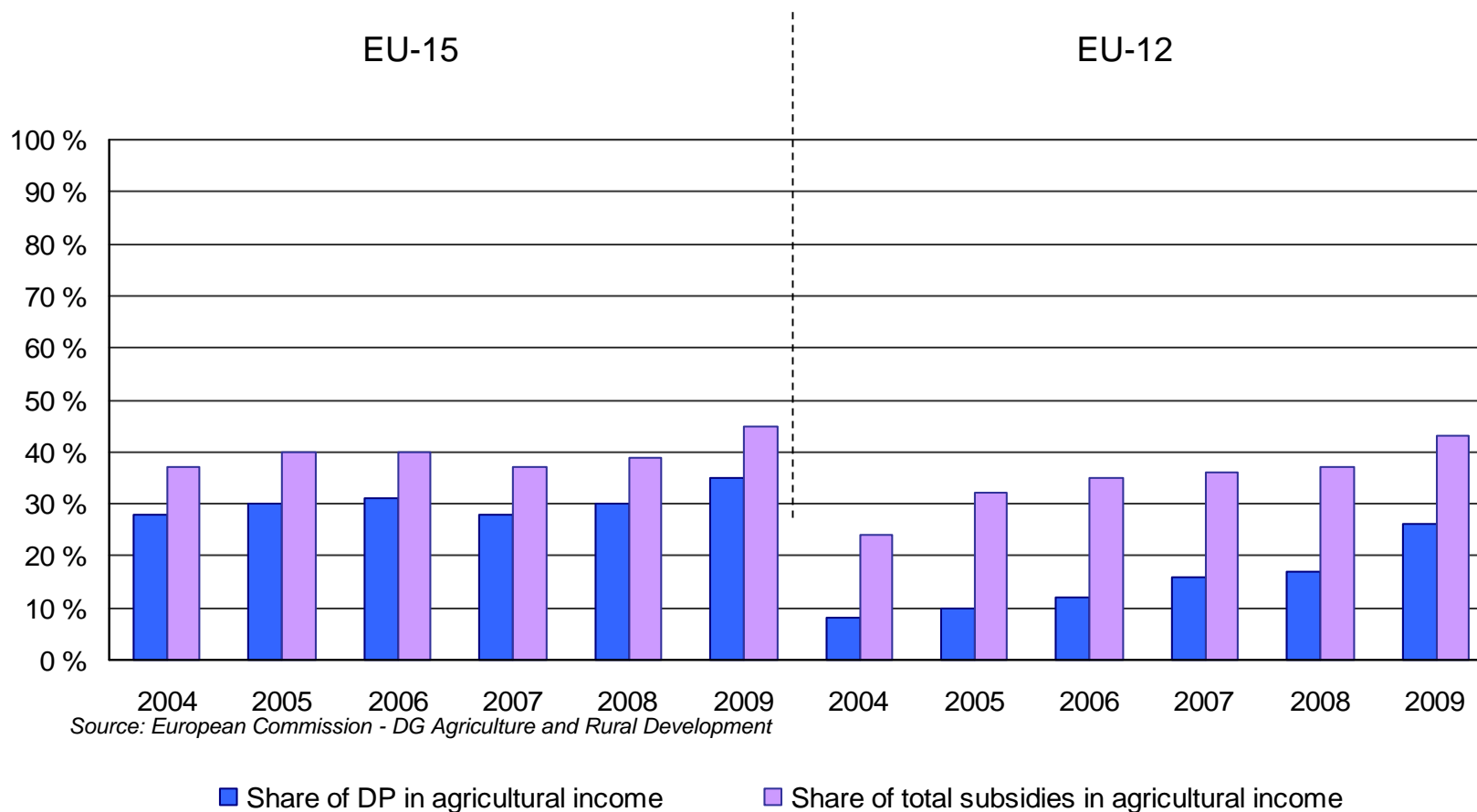
Source: Eurostat

CAP etter 2013

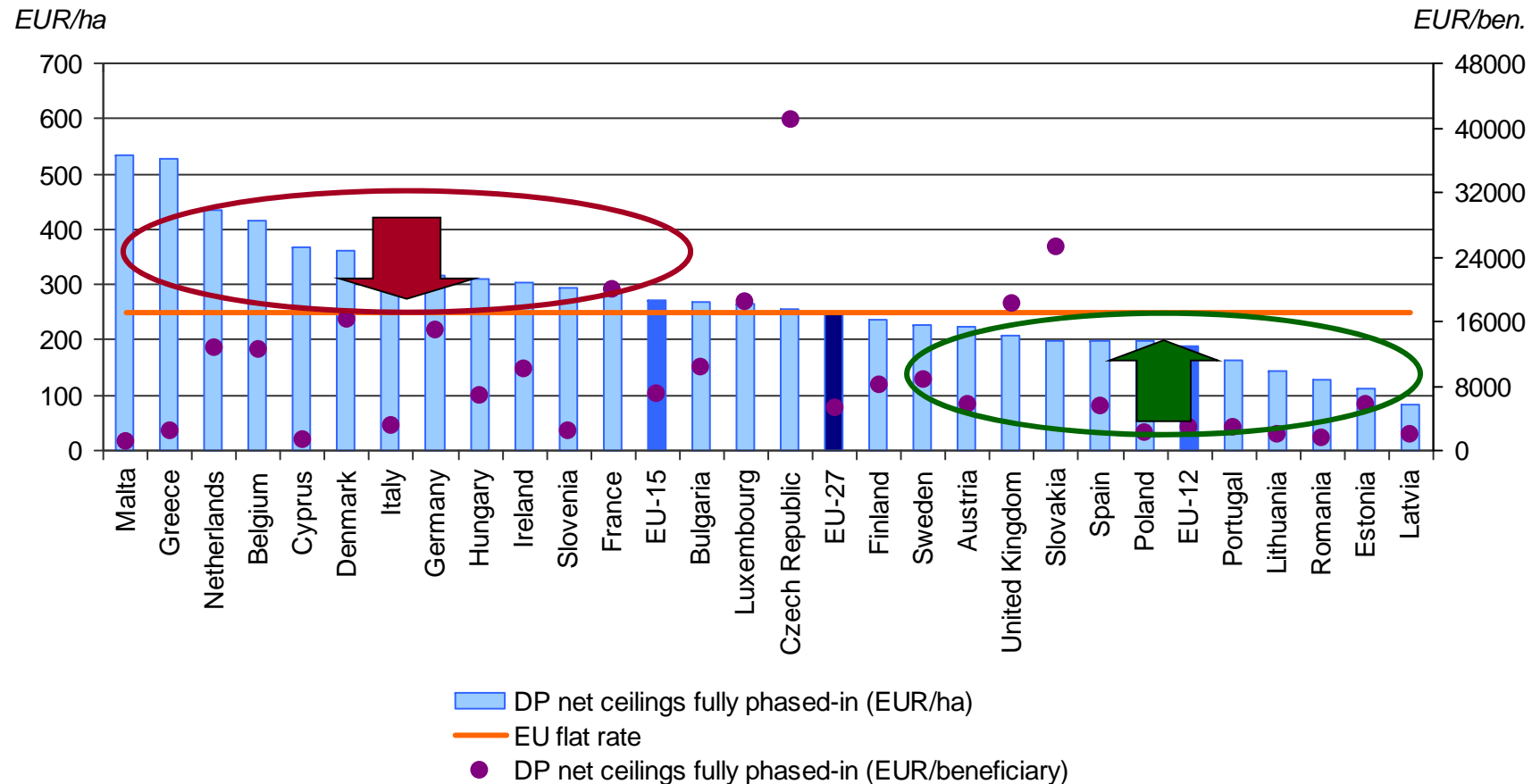
Virkemidler

Pipetilskudd og total støtte som andel av total jordbruksinntekt

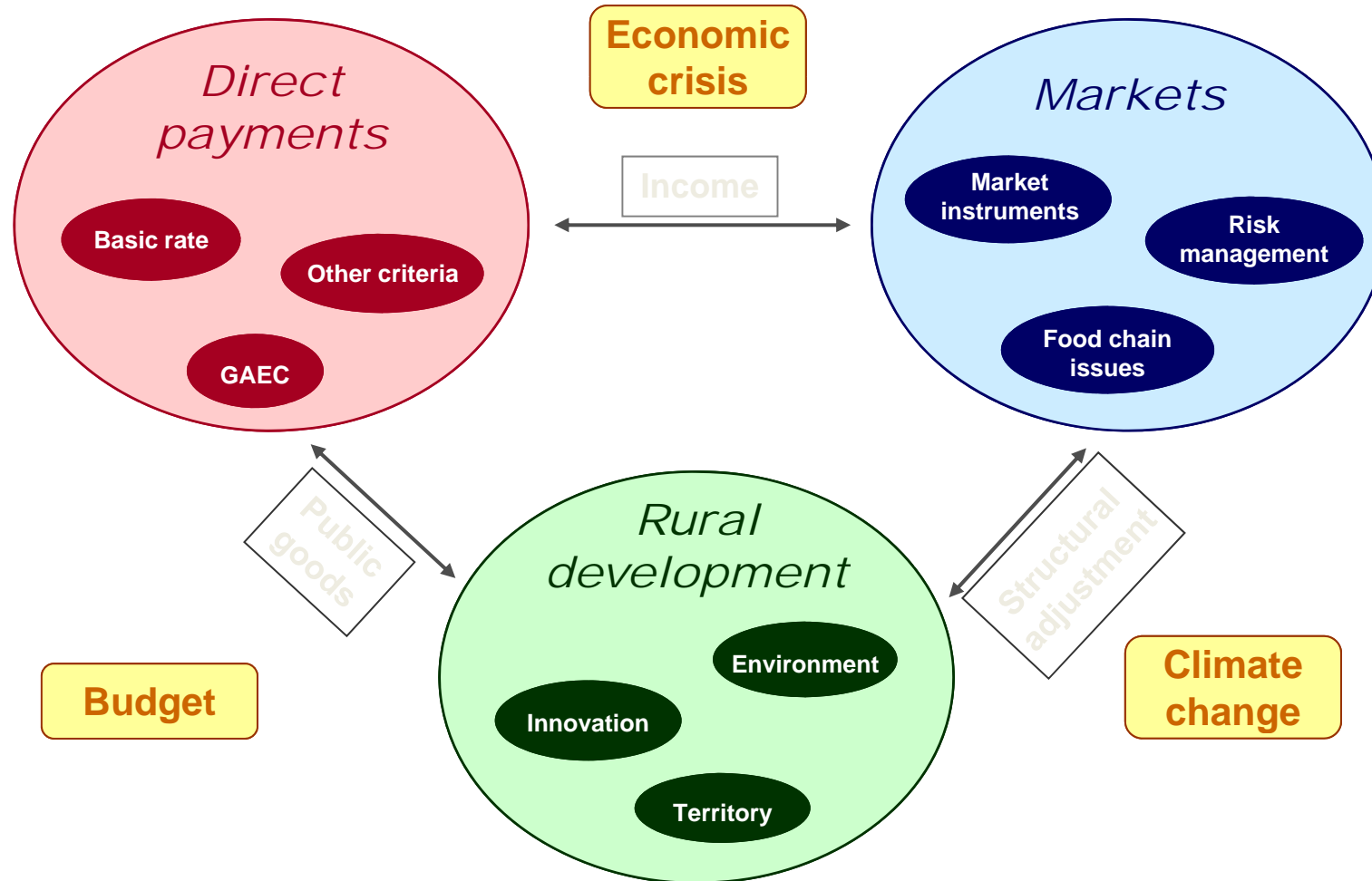
Average payments per ha (UAA) and per beneficiary

Source: European Commission - DG Agriculture and Rural Development

The CAP beyond 2013

Policy tools

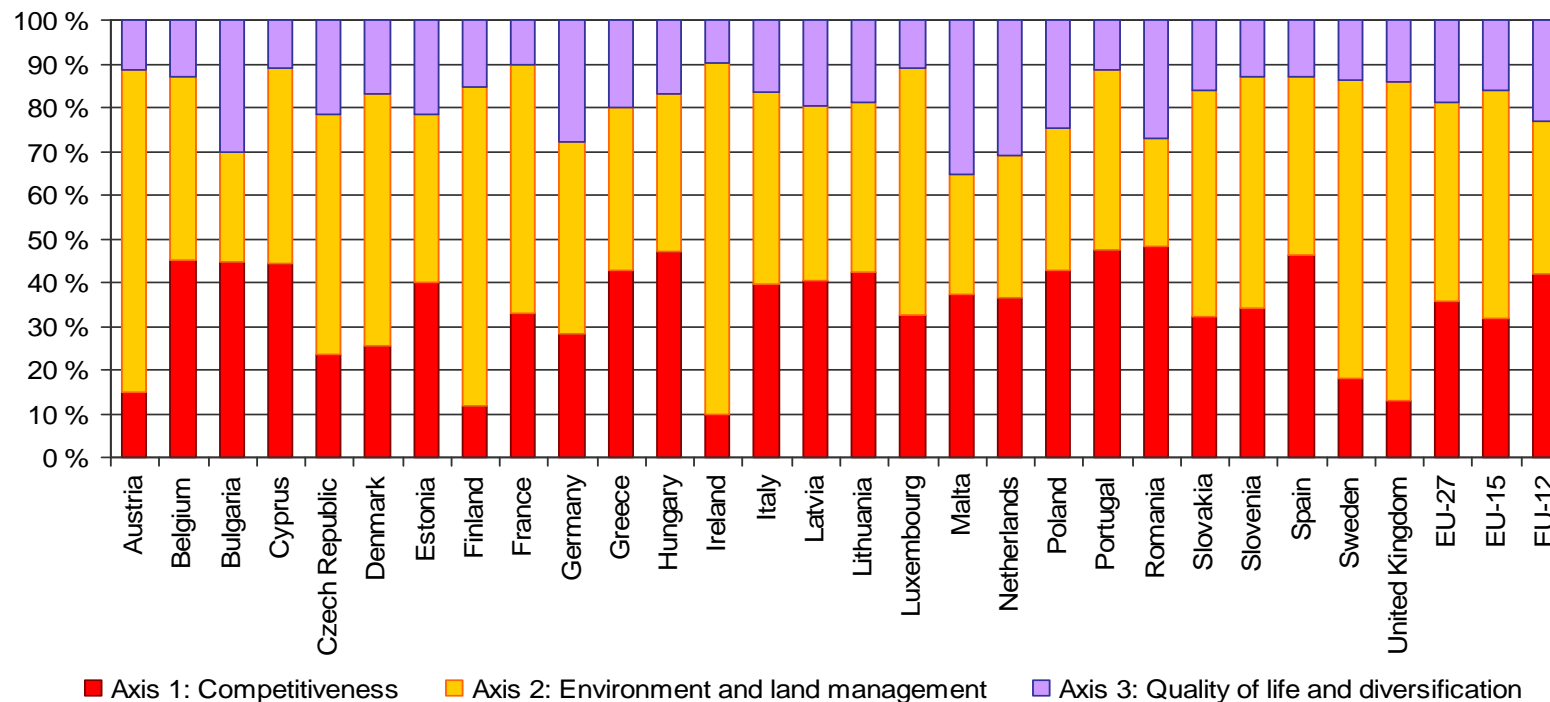

Tre akser for bygdeutviklingsprosjekter

konkurransedyktighet

miljø og jordvern

livskvalitet og nye næringer

Source: European Commission - DG Agriculture and Rural Development

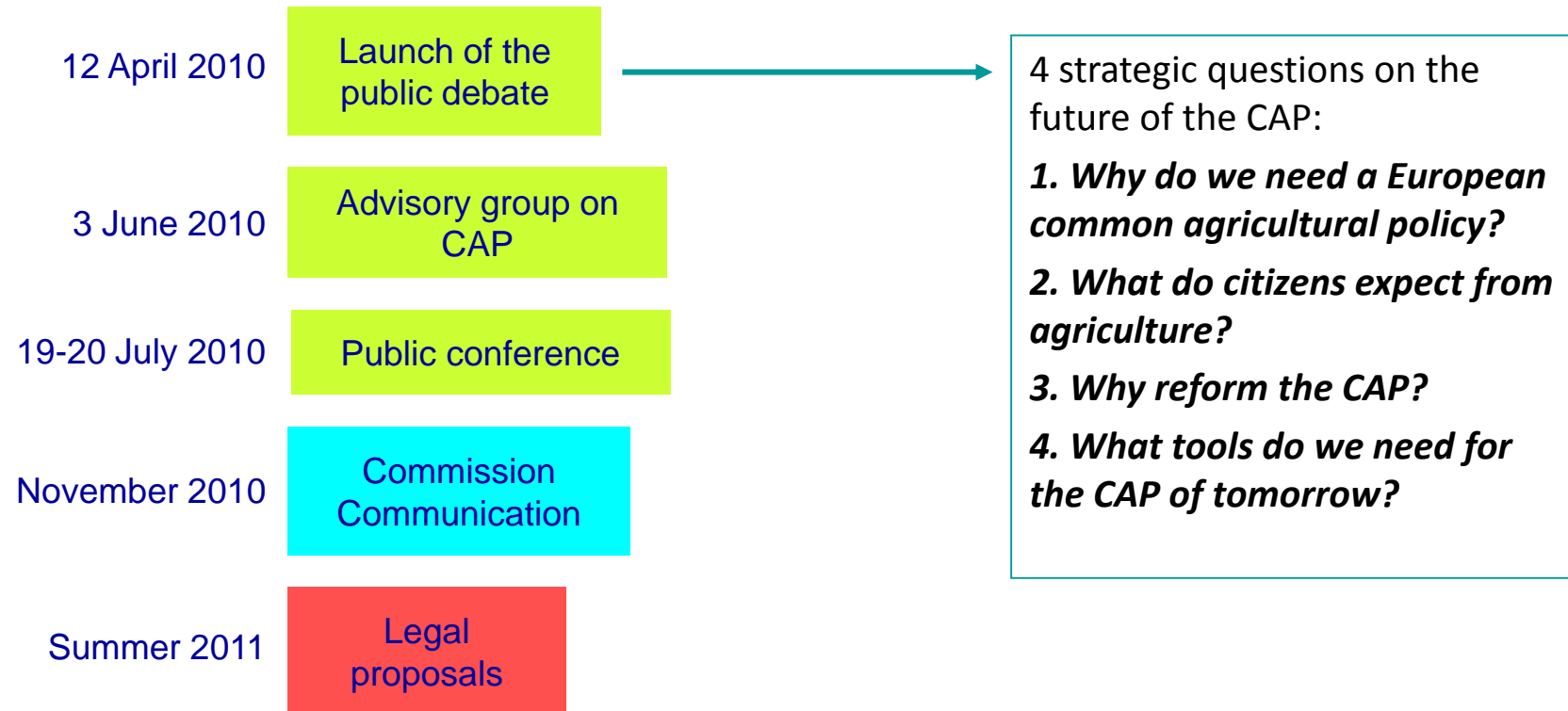
Share of each axis of total EAFRD expenditure EU-27*

Axis 1: 35.8% **Axis 2: 45.4%** **Axis 3: 18.8%**

* Including funds allocated for Technical Aid and DP ROM

The CAP beyond 2013

Public debate

Mer info er tilgjengelig:

- The CAP after 2013
http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/index_en.htm
- EU agriculture and CAP reform
http://ec.europa.eu/agriculture/index_en.htm
- Economic Analysis and Evaluation
http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/index_en.htm
- Agricultural Policy Analysis and Perspectives
http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/perspec/index_en.htm

MFB 22. juni 2009 pressekonferanse i Luxemburg

- På pressekonferansen la hun også stort fokus på arbeidet med å gjennomgå matvarekjeden og dagligvarekjedenes makt og markedsatferd. Hun understreker at det ikke er tale om å fastsette eller ta kontroll over priser i butikk. Det som er målsettingen, er å sørge for kunnskap om verdikjedens funksjon, og innsikt i prisdannelsen. Hun avviste at hun truet dagligvarekjedene, men sa at hun ønsket å *"send a strong signal"*. *"We want to have a transparent system so that we can see where the added value is disappearing"*. Hennes talleksempel på pressekonferansen var at siden pristoppen, har melkeprisene i gjennomsnitt falt mer enn 17 %, mens pris i butikk bare har falt med 2 %. Kommisjonens undersøkelse vil nå konsentrere seg om forholdene i markedene for melkeprodukter og produkter av svin.
- Når det gjelder mulig regulering av dagligvarekjedenes atferd, refererte MFB til at en del land hadde foreslått å vurdere en såkalt *"code of conduct"*.

Bové Rapporten:

“Rimelig inntekt for bønder
-Fair revenues for farmers :

- En bedre fungerende verdikjede for mat
- A better functioning food supply chain in Europe"

HLG - Conclusions and recommendations

- An integrated approach, cover 5 areas of interest:
 - Agricultural and Environmental Policy
 - The Internal Market for Food
 - **The Operation of the Food Chain**
 - Research and Innovation
 - Trade and Exports
- 30 recommendations issued on 17/03/2009
- Roadmap of concrete actions adopted in July

R no 14: Støtte matnæringens SMB-ers adgang til markedskanalene for mat

R no 15: Sikre optimal funksjon i hele matverdikjeden ved å ta for seg relasjonene mellom aktørene

R no 16: Granske effekten av “private labels” på europeisk matindustri konkurransekraft

- **MATMARKEDET. Nytt steg tas i EU.
Høynivåforum etableres.**
- *Konkurranseskraft og markedsforhold i verdikjeden for i mat, herunder kontrakts- og maktforhold mellom aktørene.*
- *Arbeidet blir organisert i fire spor:*

Arbeidet blir organisert i fire spor:

- 1. Kontraktrelasjoner i kjeden,**
- 2. Pris-transparens,**
- 3. Industripolitiske tiltak og**
- 4. Agro-logistikk,**

● **Industripolitiske tiltak**

- **R no 4:** miljømessig bærekraftig næringspolitikk for å minimere kostnader og maksimere muligheter for europeisk landbruksbasert matindustri
 - **R no 5:** energieffektivitet for europeisk landbruksbasert matnæring
 - **R no 10:** Bedre støtte til SMB for styrket entreprenørskap
 - **R no 11:** Bedre tilgang for SMB til kurant finansiering
 - **R no 12:** Enklere tilgang til programmer med finansiering av forskning
 - **R no 13:** Fremme SMB adgang til verdensmarkeder for matnæringens SMB
 - **R no 19:** Fremme bedre anvendelse av IKT i bransjen
 - **R no 20:** Fremme klarhet og sammenheng i forbrukerinformasjon
 - **R no 21:** Bedre forskning og innovasjonsinnsats
 - **R no 22:** Bedre anvendelse av europeisk forsknings- og innovasjonspolitik
 - **R no 23:** Støtte utvikling av ny matteknologi
-
- **R no 25:** Gripe markedsmuligheter gjennom bilaterale handelsforhandlinger (i tillegg til WTO)
 - **R no 26:** Styrket arbeid for matstandarder (sps, codex, etc) i internasjonal handel
 - **R no 28:** Bedre definering av posisjonering i globale markeder og støtte til eksportbedrifter
 - **R no 29:** Forenkle tollprosedyrer/**R no 30:** Fremme sektorspesifikke opprinnelsesregler

EU. Verdikjeden for mat. Rådet vedtar retningslinjer

- understreker behovet for fair fordeling av merverdi langs verdikjeden og jevn (proportionate) maktbalanse i kjeden (§ 2-3).

EU. Verdikjeden for mat. Rådet vedtar retningslinjer

- Om **STUKTUR** sier dokumentet at primærprodusenter og SMB kan oppmuntres til å ta i bruk såkalte interbransjeinstitusjoner og at landbrukssamvirket og produsentorganisasjoner bør stimuleres og gis friere rammebetingelser (§ 5-6)

EU. Verdikjeden for mat. Rådet vedtar retningslinjer

Om **INNSYN** i bransjeforhold blir Kommisjonen oppfordret til å ta markedsbaserte tiltak som kan føre til jevnere maktbalanse ved forhandlinger mellom partene i verdikjeden(§ 7).

Videre drøftes prisovervåkning og forbrukermerking (§ 8-10)

EU. Verdikjeden for mat. Rådet vedtar retningslinjer

Om bekjempelse av **URIMELIGE
FORRETNINGSMETODER**

Kommisjonen og medlemslandene oppfordres til å identifisere og bekjempe slike, iverksette strengere kontrolltiltak og tiltak som kan lette rapportering av urimelig forretningspraksis (§ 11).

EU. Verdikjeden for mat. Rådet vedtar retningslinjer

Om **SELVREGULERING**

Kommisjonen inviteres til å utarbeide standardkontrakter for frivillig bruk.

Men samtidig åpnes det for at enkelte medlemsland kan gjøre standardkontraktene bindened. Det oppfordres også til å opprette Adferdskodekser (Codes of Good Commercial Practices). Oppretelsen av et fast forum i EU for denne type spørsmål ønskesd velkommen (§ 14-16).

EU. Verdikjeden for mat. Rådet vedtar retningslinjer

JORDBRUKSPOLITIKK og KONKURRANSEPOLITIKK

Kommisjonen inviteres til å se på om utøvelsen av konkurranspolitikken kan endres (explore the flexibility margin) , med sikte på å gjenspeile de spesielle forhold i matsektoren.

Kommisjonen oppfordres også til å søke samarbeid med ECN som er forumet for nasjonale konkurransetilsyn og bl.a. vårt hjemlige KT deltar (§ 17). Det uttrykkes også at det er viktig å etablere harmoni mellom konkurransepolitikk og jordbrukspolitikk og gjøre endringer i regelverket der det er nødvendig får å få dette til.

Interessante land

- UK
- Frankrike
- Belgia
- Irland
- Norge
- Sverige

Object Data

Object Data Tool

Markedsandeler i Sverige og Norge 2009

ICA Sverige	49,8 %
COOP S	20,7 %
Axfood	15,6 %
Bergendahls	7,7 %
Lidl	3,6 %
Netto	2,6 %
Sum	100,0 %

2008

40,0 %	NorgesGruppen	39,8 %
24,0 %	COOP N	24,1 %
20,3 %	REMA	18,7 %
15,7 %	ICA Norge	16,4 %
		1,1 %
100,0 %		100,1 %

Eksempler på konkrete regler i det britiske regelverket (GSCOP):

GSCOP skal innarbeides i alle kjedenes innkjøpskontrakter

Alle kjeder skal ha en ansatt (compliance officer) som skal påse at GSCOP etterleves, bl.a. ved å kurse ansatte. Vedkommende skal stå utenfor og være uavhengig av kjedens innkjøpsteam.

Kjedens GSCOP-ansvarlige skal årlig (evt. med andre mellomrom) rapportere til myndighetene om etterlevelse i praksis.

Det skal foreligge skriftlig varsel ved avbestilling av varer

Levert vare kan ikke returneres uten etter samtykke

Svinn på kjedeledets hånd skal dekkes av kjedene og ikke veltes over på leverandør

Leverandør skal ikke ha plikt til å delta i kjedenes markedskostnader, ved besøk til leverandør, ifm dekorasjon eller pakningsdesign, markedsundersøkelser, åpning eller ombygging a butikker, eller forpleining av kjedens ansatte (punkt 6)

Délisting skal ikke forekomme uten skriftlig varsel i god tid og saklig kommersiell begrunnelse

Bevisst prognosefeil skal ikke brukes til å lure leverandører (punkt 10: forecasting error)

Forholdet mellom

jordbrukspolitik
og matmarkedspolitik?

TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN

Bjørn Eidem
Ambassaderåd for Landbruk
EU-delegasjonen i Brussel

